

המידע לעיל הינו כללי ואינו ממצה את כל הדינים ואת כל אפשרויות הפעולה בסוגיה זו.

על כן, מומלץ להיוועץ בעו"ד העוסק בתחום הפלילי ובשום אופן לא מומלץ לבצע פעולה בהסתמך על המידע המובא לעיל בלבד.

גיליון המרשם הפלילי-

כל אדם רשאי לפנות לתחנת המשטרה עם תעודת הזהות שלו ולקבל את פלט המרשם הפלילי הנוגע אליו. פלט זה נקרא " גיליון מידע פלילי מלא" והוא כולל את הרישומים הפליליים הקיימים בעניינו או את עובדת היותו נטול רישום פלילי.

גיליון המידע הפלילי נועד לאפשר לאדם לדעת אילו רישומים קיימים על שמו ולפעול לתיקון טעויות אם הוא סבור שנפלו כאלה או לפעול לביטול הרישומים כפי שיפורט בהמשך.

בגיליון זה מופיעים שני סוגים של רישומים :

1. רישום פלילי - הרישום הפלילי כולל מידע על תיקים שהתנהלו והסתיימו בבית המשפט, לאחר שהוגשו בגינם כתבי אישום כדלהלן :

- א. מידע אודות הרשעות ועונשים של בית המשפט, לרבות בית דין צבאי בעבירות מסוג פשע ועוון ;
- ב. מידע על צווי מבחן, צווי התחייבות להימנע מעבירה, צווי שירות לתועלת הציבור (של"צ), אי הרשעה בעבירה ובלבד שבית המשפט קבע שהנאשם ביצע את העבירה ;
- ג. קביעת בית המשפט כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין או אינו בר עונשין ;
- ד. החלטות בית המשפט לגבי קטינים שנקבע כי ביצעו עבירה פלילית.

2. רישום משטרתי – הרישום המשטרתי כולל רישומים של המשטרה אודות :

- א. תיקים פתוחים שטרם הוחלט באם להגיש בגינם כתבי אישום (תיק מב"ד-ד ממתין לבירור דין) ;
- ב. תיקים שהוגשו בגינם כתבי אישום, הינם מתנהלים בבית המשפט וטרם הסתיימו בהכרעה שיפוטית.
- ג. תיקים שההליכים בהם עוכבו על ידי היועץ המשפטי לממשלה.
- ד. תיקים שלא הוגשו בגינם כתבי אישום ונסגרו בפרקליטות או ביחידות התביעות הפליליות של המשטרה-

בהקשר זה, חשוב לדעת כי הרישום המשטרתי כולל מידע על תיקים שנסגרו בעילה של היעדר ראיות מספיקות או בעילה של היעדר עניין ציבורי. תיק הנסגר בעילה של היעדר אשמה- המידע אודותיו לא יופיע ברישום המשטרתי ורישום התיק יימחק אוטומטית.

להלן הסבר מפורט בנושא :

לאחר איסוף הראיות, הרשות החוקרת מעבירה את חומר החקירה לרשות התובעת (מחלקת התביעות הפליליות במשטרה או פרקליטות) והאחרונה רשאית להורות על סגירת התיק בשלוש עילות המנויות בחוק, כדלהלן:

- ה. היעדר ראיות מספיקות- בחומר החקירה שנאסף אין די ראיות להביא להרשעה ולהוכחת האשמה.
- ו. היעדר עניין ציבורי- בחומר החקירה יש די ראיות, אך משיקולי מדיניות ולנוכח טיב העבירה, נסיבות העבירה, נסיבות החשוד וכיוצא בזה - אין תועלת ציבורית בהעמדה לדין.
- ז. היעדר אשמה- אין כל ראיה הקושרת את החשוד לביצועה של עבירה, כך שלא ניתן לייחס לו אשמה.

תיק הנסגר בעילה של היעדר אשמה- התיק לא יופיע ברישום הפלילי ורישומו של התיק יבוטל אוטומטית ללא צורך בפניה יזומה של החשוד.

תעודת יושר-

חשוב לדעת כי המונח " תעודת יושר" הינו מונח ישן השגור בקרב הציבור זאת למרות שחוק המרשם הפלילי אינו משתמש במונח "תעודת יושר" ועל כן, אין בסמכות המשטרה להנפיק לאזרח "תעודת יושר", אלא אך מסמך רשמי שכותרתו: "אישור בדבר היעדר מרשם פלילי / תיקים תלויים ועומדים".

לצורך הפשטה, נשתמש במושג "תעודת יושר".

מעסיקים פוטנציאליים רבים דורשים ממועמדים לעבודה "תעודת יושר".

האם מעסיק רשאי לבקש ממועמד למשרה תעודת יושר?

בשנת 2008 תוקן סעיף 22 לחוק המרשם הפלילי ותקנות השבים, התשמ"א 1981 ונקבעה ברירת מחדל לפיה חל איסור לבקש מאדם להציג תעודת יושר.

המשמעות: לא כל גוף זכאי לקבל תעודת יושר אודות אזרח אלא רק הגופים המנויים בחוק **ואך ורק לצורך מטרות מסוימות**. לרוב תעודת היושר תועבר ישירות מהמשטרה לגוף הזכאי לקבלה לצורך מסוים.

בין הגופים הזכאים לקבל מידע נמנית לשכת עורכי הדין - לצורך קבלה להתמחות בעריכת דין, משרד החינוך- לצורך קבלה להתמחות בעריכת דין וזאת בכפוף לחתימה על כתב ויתור סודיות.

אמנם, גופים שאינם מנויים בחוק המרשם הפלילי אינם זכאים לקבל תעודת יושר בנוגע לאדם, יחד עם זאת, זכות האזרח לקבל מהמשטרה את גיליון המרשם הפלילי הנוגע אליו, **מנוצלת לרעה על ידי מעסיקים הדורשים לעיין במידע זה**.

יובהר כי למעסיק אסור לדרוש את גיליון המרשם הפלילי, ולכאורה, בקשה מן הסוג הזה מהווה עבירה פלילית אשר העונש עליה הוא שנתיים מאסר. על כן, זכותו של האזרח לסרב ולא למסור מידע זה למעסיק ובכלל, אולם במקרים רבים, המעסיק עשוי לא לקבל את המועמד לעבודה, לכאורה בשל סיבות אחרות וללא קשר לסירוב.

איזה מידע מופיע בתעודת היושר?

תעודת יושר **לא מכילה** את כל המידע המצוי בגיליון המידע הפלילי.

מתוך הרישום המשטרתי - תעודת היושר מכילה מידע על תיקים פתוחים בלבד.

מתוך הרישום הפלילי - תעודת היושר מכילה את כל המידע, למעט מידע על הרשעות שהתיישנו.

כך למשל:

- **תיקים שנסגרו לא יופיעו** בתעודת היושר ואין זה משנה באיזה עילה התיק סגר.
- **אי הרשעה** (מקרה בו בית המשפט קובע כי הנאשם ביצע את העבירה אך קובע כי אין מקום להרשיעו) מתיישנת ביום מתן פסק הדין ולכן רישום מסוג אי הרשעה לא יופיע בתעודת היושר.

מסלולי מחיקת רישום משטרתי

כאמור, הרישום המשטרתי כולל רישומים של משטרת ישראל.

החדשות הטובות:

יש מה לעשות כנגד רישום משטרתי ופנייה לגורמים המתאימים עשויה להוביל למחיקתו והכל כפי שיפורט להלן.

מסלול א' - מחיקת רישום משטרתי בגין תיק חקירה סגור

לאחר איסוף הראיות, הרשות החוקרת מעבירה את חומר החקירה לרשות התובעת (מחלקת התביעות הפליליות במשטרה או פרקליטות) והאחרונה רשאית להורות על סגירת התיק בשלוש עילות המנויות בחוק, כדלהלן:

היעדר ראיות מספיקות - בחומר החקירה שנאסף אין די ראיות להביא להרשעה ולהוכחת האשמה.

היעדר עניין ציבורי - בחומר החקירה יש די ראיות, אך משיקולי מדיניות ולנוכח טיב העבירה, נסיבות העבירה, נסיבות החשוד וכיוצא בזה - אין תועלת ציבורית בהעמדה לדין.

היעדר אשמה - אין כל ראיה הקושרת את החשוד לביצועה של עבירה, כך שלא ניתן לייחס לו אשמה.

תיק הנסגר בעילה של היעדר אשמה - התיק לא יופיע ברישום הפלילי ורישומו של התיק **יבוטל אוטומטית** ללא צורך בפניה יזומה של החשוד.

תיק הנסגר בעילה של היעדר ראיות מספיקות או בעילה היעדר עניין ציבורי - יופיע ברישום הפלילי.

בפני חשוד המעוניין למחוק רישום משטרתי אודותיו עומדות 2 דרכי פעולה עיקריות

הבחירה בין דרכי הפעולה תלויה בנסיבות המקרה ורצוי להתייעץ עם עו"ד פלילי בסוגיה:

- **אפשרות ראשונה** - משקיבל החשוד הודעה על סגירת התיק בעילה של היעדר ראיות מספיקות או בעילה היעדר עניין ציבורי, החשוד רשאי לפנות לרשות התביעה בבקשה מנומקת לשינוי עילת הסגירה ל"חוסר אשמה". בדרך זו, אם קבלת הבקשה, תוביל למחיקת המידע אודות התיק מרישומי משטרת ישראל.

- **אפשרות שנייה** - פניה למשטרת ישראל, בכל עת, בבקשה מנומקת בכתב למחוק את הרישום.

מסלול ב' - מחיקת רישום משטרתי בגין תיק חקירה

עם סיומה של חקירה כנגד חשוד, על הרשויות להחליט באם לסגור את תיק החקירה או להגיש כתב אישום.

בפועל, קיימים מקרים רבים, בהם תיק שבו הסתיימה בחקירה נותר פתוח והמצב עשוי להימשך כך תקופה ארוכה.

קיימת אפשרות לפנות לגורמים המתאימים בבקשה לסגירת התיק.

יחד עם זאת, יודגש כי מדובר בהחלטה מורכבת. במקרים מסוימים, הנזק מהגשת הבקשה עשוי לעלות על התועלת מהגשתה.

יש לבחון כל מקרה לגופו, בהתאם לנסיבות הספציפיות של החשוד, נסיבות ביצוע העבירה וכיוצא בזה ובכל מקרה, מומלץ להיוועץ עם עו"ד פלילי לנקיטת דרך הפעולה המתאימה ביותר למקרה הספציפי.

התיישנות הרשעה

חוק המרשם הפלילי קובע לכל הרשעה שתי תקופות:

התקופה הראשונה - תקופת התיישנות

התקופה השנייה - תקופת המחיקה

תקופת ההתיישנות

כל עוד לא התיישנה הרשעה, זכאים גופים רבים לקבל מידע אודותיה. יובהר כי ישנם גופים הזכאים לקבל מידע גם על הרשעות שהתיישנו.

תקופת ההתיישנות נמנית מיום מתן גזר הדין על ידי בית המשפט.

משך תקופת ההתיישנות תלוי במספר גורמים עיקריים:

1. קביעת בית המשפט: הרשעה או אי הרשעה;
2. סוג העונש שניתן על ידי בית המשפט;
3. היות המורשע קטין או בגיר בעת ביצוע העבירה;

תקופת המחיקה:

עם תום תקופת ההתיישנות, נמנית תקופת המחיקה.

במקרים חריגים, אין תקופת התיישנות ותקופת המחיקה נמנית מיום מתן גזר הדין.

במהלך תקופת המחיקה המידע הפלילי חשוף בפני מספר גורמים מצומצם יותר משהיה בטרם התיישנות ההרשעה.

מה קורה בתום תקופת המחיקה?

המידע אודות ההרשעה אינו נמחק ממאגרי המידע, אלא רק מספר גורמים מצומצם זכאי להיחשף למידע, ביניהם: משטרת ישראל, צה"ל, שב"כ, הממשלה, היועץ המשפטי לממשלה, יו"ר הכנסת, ועדה למינוי שופטים. אמנם המידע אינו נמחק פיזית, יחד עם זאת, המשמעות האמיתית של מחיקת ההרשעה הינה שהגורמים הזכאים להיחשף למידע, אינם רלוונטיים למרבית האזרחים וכך לא קיימת פגיעה של ממש באזרח שהרשעתו נמחקה.

טבלאות התיישנות ומחיקה של הרשעות-

כאשר האדם היה בגיר (מעל גיל 18) בעת ביצוע העבירה

החלטת בית המשפט	העונש שבית המשפט גזר על הנאשם	תקופת ההתיישנות (נמנית מיום מתן גזר הדין)	תקופת המחיקה (נמנית מתום תקופת ההתיישנות)
הרשעה	ללא מאסר בפועל	7 שנים	10 שנים מסיום תקופת ההתיישנות
	עד שנת מאסר בפועל	7 שנים + תקופת המאסר שנגזרה	10 שנים מסיום תקופת ההתיישנות
	עד 5 שנות מאסר בפועל	10 שנים + תקופת המאסר שנגזרה	10 שנים מסיום תקופת ההתיישנות
	למעלה מחמש שנות מאסר בפועל	כפל התקופה + תקופת המאסר. מקסימום עד 15 שנה	10 שנים מסיום תקופת ההתיישנות
	עונש אחר: קנס,		

	7שנים	פסילה, מאסר על תנאי, התחייבות להימנע מביצוע עבירה	
5 שנים מיום מתן גזר הדין	העבירה מתיישנת ביום מתן גזר הדין		אי הרשעה

כאשר האדם היה קטין (מתחת לגיל 18) בעת ביצוע העבירה

תקופת המחיקה (נמנית מתום תקופת ההתיישנות)	תקופת ההתיישנות (נמנית מיום מתן גזר הדין)	העונש שבית המשפט גזר על הנאשם	החלטת בית המשפט
	3 שנים	ללא מאסר בפועל	הרשעה
10 שנים מסיום תקופת ההתיישנות	5 שנים+תקופת המאסר שנגזרה	עד 3 שנים מאסר בפועל	
	7 שנים+ תקופת שנגזרה המאסר	בין 3-5 שנים מאסר בפועל	
	10 שנים+ תקופת המאסר שנגזרה	למעלה מחמש שנים מאסר בפועל	
	3 שנים	עונש אחר: קנס, פסילה,	

		מאסר על תנאי, התחייבות להימנע מביצוע עבירה	
3 או 5 שנים מיום מתן גזר הדין	העבירה מתיישנת ביום מתן גזר הדין		אי הרשעה

כיצד ניתן לפעול בכדי לקצר את תקופת ההתיישנות ו/או המחיקה?

משך תקופות המחיקה וההתיישנות הינו ארוך מאוד. לעיתים, עשוי לחלוף פרק זמן של למעלה מ-20 שנה ממועד ביצוע העבירה ועד למחיקת ההרשעה כך שנוצר מצב כי מעל ראשו של אדם מורשע מרחפת עננה אשר מקשה עליו להשתלב בחברה, להשתקם ולנהל חיים נורמטיביים.

החדשות הטובות- ניתן **לקצר או לבטל את תקופת ההתיישנות והמחיקה** על ידי בקשת חנינה לנשיא המדינה.

בקשת החנינה לנשיא המדינה המוכרת בקרב מרבית הציבור הינה בקשה להקלה בעונש מאסר. אולם, זו אינה סמכות החנינה היחידה המוענקת לנשיא המדינה.

בידי נשיא המדינה סמכות **לקצר או לבטל את תקופת ההתיישנות והמחיקה** החלות על הרשעה פלילית.

למעשה, מרבית בקשות החנינה המוגשות לנשיא המדינה נוגעות לקיצור או ביטול של תקופות ההתיישנות והמחיקה ולא להקלה בעונשי מאסר.

הרציונל העומד בבסיס בקשה זו הינו סיוע לעבריין בפתיחת דף חדש בחייו ובהשתלבותו בחברה כאדם נורמטיבי.

הרשעה שנשיא המדינה נתן עליה חנינה, דינה כדין הרשעה שנמחקה.

תוצאות הרשעה שנמחקה:

- האדם ייחשב כאילו לא הורשע כלל וכל "פסול" שהוטל עליו בשל ההרשעה, בטל מיום המחיקה.
- הרשעה שנמחקה לא תהיה קבילה בהליך משפטי ולא תובא בפני גוף או אדם הממלאים תפקיד ציבורי עפ"י דין, למעט במקרה בו האדם מסר את המידע בודעין.
- חל איסור לשאול שאלות בדבר הרשעות שנמחקו ואם נשאלת, אינך חייב להשיב ואי גילוי אודות ההרשעה שנמחקה לא ייחשב כהעלמת עובדה.
- שאלה בדבר עברו הפלילי של אדם תיחשב כאילו אינה מתייחסת להרשעה שהסתיימה בה תקופת המחיקה.

